

розподілу купівельної спроможності між ними, зовсім не впливають на рівень ВВП у країні. Але такий вплив обумовлений, перш за все, так званими «втраченими можливостями» економіки.

Основним чинником, що забезпечує зростання ВВП на душу населення в довгостроковому періоді, є зростання продуктивності праці. Показник продуктивності праці, в свою чергу, залежить від кількості та якості таких факторів виробництва, як засоби праці, тобто основний капітал, та тої ж робочої сили, а також від кількості оборотного капіталу — предмету праці. Якщо припустити, що кількість робочої сили і предметів праці є незмінною, то зростання потенційного рівня ВВП визначається засобами праці та кваліфікацією працівника, тобто капіталоозброєністю економіки та науково технічним розвитком. Таким чином, у довгостроковому періоді рівень ВВП визначається інвестиціями в основний капітал та технологічний розвиток.

Таким чином, стратегічною метою будь якої соціально-економічної політики уряду, завжди має бути якнайповніше, всебічне забезпечення на високому рівні постійно зростаючих потреб населення, що має відбуватись в умовах високої зайнятості. При цьому немає принципового значення, яким чином відбуватиметься таке забезпечення — на суспільному чи приватному рівні, важливою є лише ефективність, тобто повнота такого забезпечення.

УДК 338

О. І. Бутенко

КЛАСТЕРИ ТА ЇХ РОЛЬ У ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙ

Передумовою утворення кластерів стала географічна концентрація об'єднань і компаній у певних галузях виробництва, яка тривала багато років.

Із розвитком конкурентної боротьби й ускладненням сучасної економіки зростала глибина і ширина охоплення кластерними утвореннями. Глобалізація значно посилила роль кластерів у конкуренції. Кластер — це група географічно близько розміщених компаній якогось одного чи кількох профілів і пов'язаних з ними підтримуючих компаній, які взаємодоповнюють одна-одну. Прикладом можуть бути кілька алюмінієвих заводів як компанії основного профілю та декілька електростанцій як доповнювальні

компанії. Що цікаво, компанії основного профілю завжди конкурують між собою, але співпрацюють з доповнювальними, які у свою чергу конкурують між собою. Таким чином, завдяки горизонтальній конкуренції та вертикальному партнерству, кожна галузь усередині кластера буде отримувати найкращий продукт від підтримувальної галузі, оскільки всередині підтримувальної галузі також наявна конкурентна боротьба. Але кластер не буде з однаковою успішністю розвиватися в будь-якій локації, чимало залежить і від його географічного розташування, а саме місцевих умов та ринку. Відомий фахівець у галузі міжнародної конкурентоспроможності професор Майкл Портер виділяє так званий ромб, чотири елементи якого сприяють діяльності кластера. Лише за їх наявності, кластер буде працювати з максимально можливою ефективністю: близькі та підтримувальні галузі (наявність конкурентоспроможних місцевих постачальників), умови для факторів виробництва (присутність кластера призводить до формування інфраструктури, спеціалістів та інших ресурсів, якими можуть в однаковій мірі користуватися всі учасники кластера — якщо ви відкриваєте комп'ютерну компанію у силіконовій долині, ви обов'язково знайдете там кваліфікований персонал), контекст для стратегії та конкуренції фірми (наявність конкурентів змушує фірму випускати кращий продукт), стан попиту (вимогливі споживачі сприяють покращенню якості продукції) [1, с. 175]. Отже, фірма, яка діє в кластері, має унікальні можливості для міжнародної конкуренції, а жорстка конкуренція всередині кластера значно окупається успіхом на зовнішньому ринку.

Кластери безсумнівно є комбінацією конкуренції та кооперування. Можливість поєднання конкуренції та кооперування можуть співіснувати завдяки тому, що вони відбуваються у різних площинах і між різними учасниками; об'єднання в одних сферах допоможуть успішно вести конкурентну боротьбу в інших.

Кластери відіграють важливу роль у впровадженні інновацій. Потенційні переваги кластерів в усвідомленні необхідності і створенні можливостей для інновацій дуже великі, не в меншій мірі важливими виявляються отримувані ними гнучкість і здатність швидко реагувати на цю потребу [1, с. 229].

Фірми, що входять у кластери, можуть експериментувати при менших витратах, а також можуть не брати на себе великі обов'язки, ризики стають значно меншими.

Кластери є рушійною силою зі збільшення експорту і залученню іноземних інвестицій. Доцільно зауважити, що фірми, що об'єднуються у кластер, не можуть успішно функціонувати в

умовах значної законодавчої зарегульованості, нездатності судової системи вирішувати швидко і справедливо судові справи. На якість роботи складових кластера також впливають такі аспекти як інфраструктура, податкове навантаження тощо.

Кластери, як правило, більше виражені в умовах розвинутої економіки, де глибина і ширина їх утворення є більшими. Кластери в країнах із економікою недостатньо розвинутою є досить поверхневими і в основному залежать від надходжень іноземних виробників компонентів, сервісу і технологій. Комунікації у цій ситуації обмежуються, а зв'язки між існуючими фірмами й інститутами розвинуті недостатньо. Подібна ситуація в Україні. Донедавна влада недостатньо звертала увагу на розвиток кластерів. Нарешті у 2009 р. було підготовлено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції кластеризації економіки України» [2], якою передбачається організація і забезпечення розвитку кластеризації, передусім у найбільш наукоємних і високотехнологічних галузях, для забезпечення ефективного використання виробничих ресурсів, інтелектуального потенціалу та зростання конкурентоспроможності національної економіки.

Література

1. *Портер, Майкл, Э.* Конкуренция: Пер. с англ.: Уч. пос. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. — 495 с.
2. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. — <http://www.me.gov.ua>.

УДК 336.221.262:352

Є. І. Волковський

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗШИРЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОСТІ З МЕТОЮ ЗМІЦНЕННЯ МІСЬКИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ. АСПЕКТ СТОЛИЧНОГО МІСТА

Місцеві органи влади як суб'єкти управління адміністративно-територіальними одиницями виконують надзвичайно важливі функції що забезпечення розвитку територіальних громад. Перш за все вони забезпечують задоволення базових потреб відтворення громадян: охорона здоров'я, освіта, соціальний захист, комунальне обслуговування та ін.